

Gebruik meermalig fust vooral nog kostenoverweging

De broeierij-export levert de bollen over de hele wereld af in fust. Heel vaak zijn dat plastic kratten, maar ook kuubkisten en gaasbakken worden gebruikt. De kratten - of het nu de gewone zwarte krat is of de inklapbare Utilysyskrat - zijn gemaakt uit honderd procent gerecycled materiaal. In hoeverre speelt duurzaamheid bij de productie van fust en de keuzes voor fust een rol?

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: Archiefoto's René Faas en Stichting Utilysys

Bij welke exporteur je ook komt, vaak staat er een berg aan gestapelde plastic kratten en andersoortig fust. De variatie aan fust bij en tussen exporteurs is enorm. Die keuze komt vaak voort uit het verleden. Ook spelen de veelheid aan producten, de manier van bewaren, de procesinrichting op het bedrijf en natuurlijk de bestemmingen en de wensen van de afnemers een rol. "Standaardisering van exportfust of afspraken of fust wel of niet retour moet komen, daarover wordt al decennialang gebakkeleid", weet Henk Westerhof, voorzitter van Anthos. "Alle pogingen daartoe zijn tot aan de Utilysyskrat mislukt. Er is geen uniform beleid wat betreft fust en dat wordt ook nooit bereikt. Dat is trekken aan een dood paard."

KRAT STUK LICHTER

De gewone zwarte exportkratten zijn gemaakt van honderd procent gerecycled plastic. Ze hebben dus al een 'ander plastic leven' gehad, zegt Arthur Sitee van Beekenkamp Verpakkingen. Desondanks kijkt de producent naar duurzamere mogelijkheden. Zo heeft ze, net als anderen overigens, de kratten lichter gemaakt. Sitee: "Ze wegen nu zo'n 1450 gram. Zes jaar geleden was dat 1800 gram." Voor hun bedrijf

betekent dit een jaarlijkse besparing van ongeveer 300.000 kilo gerecycled plastic. Nog steeds poogt ze de kratten lichter te maken. "Maar de krat moet wel stevig blijven en veilig zijn te stapelen." Ook kijkt de producent naar ander materiaal, zoals een krat van honderd procent biologisch afbreekbaar materiaal. Dat lijkt lastig. De kratten staan vaak in donkere, koude en lichtvochtige ruimtes. "Buiten de koude temperatuur om, zijn dit juist optimale omstandigheden waarbij iets goed composteert." De optie om ingrediënten zoals gras toe te voegen aan de plastic mix, worden bekeken. "Zoiets klinkt mooi maar de recycle-efficiëntie moet dan wel worden behouden. Echter, de ontwikkelingen op dit vlak gaan razendsnel." Mocht een duurzamere krat technisch mogelijk zijn, volgt een volgende hobbel. "De afnemer van die krat moet die wel in gebruik willen nemen en hiervoor meer willen betalen." Dit is niet iets wat Beekenkamp Verpakkingen vooraf onderzoekt. Het bedrijf bekijkt in haar missie om plastic afval te verlagen, samen met Van den Bos Flowerbulbs ook naar een milieuvriendelijker alternatief voor de plastic zakken bij de lelie-export (zie kader).

BAKKEN NIET VERLOREN

De stichting Utilysys schat bij monde van Dik de Mooij in dat er elk jaar voor de exportbroeierij tussen de 10 en 12 miljoen nieuwe zwarte kratten worden gemaakt en verkocht. Bij bestemmingen in Europa wordt een deel daarvan hergebruikt als dat rendabel is. Kratten naar verre bestemmingen, komen grosso modo niet terug. Hans Oudshoorn, directeur van De Leeuw Flowerbulbs, geeft aan dat de zwarte exportbakken van broeiers in Europa vaak retour komen. "Zijn de vrachtkosten laag, dan loont het om ze nog een aantal keren te gebruiken, zo'n 3 tot 5 keer. Soms komen ze ook niet terug. De broeier weet ze dan lokaal beter te verkopen dan de prijs die wij ervoor geven. Anders kopen we de kratten van de broeiers terug of verrekenen een verschil van gebruikswaarde." Bij de lelies die ver weg gaan; naar Azië, zuidelijk halfrond of Afrika komt geen krat terug. De kosten van het verschepen zijn te hoog. Dat heeft volgens Oudshoorn uiteenlopende oorzaken. "Zo is in bijvoorbeeld China het binnenlands transport lang, mag er bij retour geen grond aan de kratten zitten en daarnaast is een vracht uit China naar Nederland duur. Zelfs de Utilysyskrat retourneren, is te duur." De bakken gaan in deze verre landen ook niet verloren. Hij ziet ze op groente- en bloemenmarkten. "En ik heb

Dit is het derde artikel in een serie over ontwikkelingen in duurzame (transport)verpakkingen bij bloembollen (droogverkoop en export), bol-op-potbedrijven, snijbloemen en vaste planten. In hoeverre zijn bedrijven hiermee bezig? Welke alternatieven voor gangbare verpakkingen en fust zien zij? En welke bedrijven zetten stappen op dit vlak en wat zijn hun ervaringen?

ze er ook wel mee zien verhuizen.” Oudshoorn is bezig met duurzaamheid, maar kijkt daarbij niet naar fust. Dat leeft ook helemaal niet bij zijn afnemers. “De wereld in Nederland steekt heel anders in elkaar dan de rest van de wereld.”

UTILYSYSKRAT

Omdat het zonde is dat de exportkrat vaak eenmalig wordt gebruikt, initieerden KAVB en Anthos in 2011 de plastic inklapbare Utilysyskrat. De krat neemt een vijfde van de ruimte in en kan dus makkelijker en goedkoper retour. De krat werd ontwikkeld omdat het voor broeiers in Amerika steeds moeilijker werd afnemers te vinden voor de gewone zwarte krat, legt De Mooij uit. “Ze kunnen in de shredder en dat levert ook geld op, maar de opbrengst fluctueert. Bovendien zijn broeiers liever geen krattenhandelaar.” Tot nu toe zijn er zo’n 400.000 Utilysyskratten in gebruik. Er werken zo’n 15 exporteurs mee waarvan 5 met aantallen boven de 50.000. Zij zijn voor een aanzienlijk deel van hun bedrijf erop overgegaan. Dit zijn vooral exporteurs die jarenlange relaties met grote broeiers hebben of exporteurs met eigen buitenlandse vestigingen. Voor hen is het retourneren van het fust gemakkelijker te organiseren en op den duur goedkoper. Zo’n 20 procent van de Utilysyskratten is in gebruik voor de broerij-export van lelies en gaat vooral naar VS en Canada. Het grootste deel wordt gebruikt voor tulpen, narcissen en hyacinten. Volgens De Mooij reist twee derde van de Utilysyskratten heen en weer naar de VS en Canada.

REKENSOM

Dobbe Farms LLC in Haarlem gebruikt de Utilysyskrat voor de export van lelies naar één van de twee eigen broerijbedrijven in de VS. Exportmanager Hugo Dobbe geeft aan dat ze er 40.000 hebben en ze er zo veel mogelijk gebruik van maken omdat het goedkoper is. “Met lege klapkratten gaan er zoveel méér in een container dan gewone leliekratten, namelijk 270 kratten per pallet in plaats van 50, dat terughalen goedkoper is dan tweedehands of nieuwe leliekratten kopen. Bovendien zijn we in het voordeel omdat we naar een eigen vestiging verschepen in de VS en niet eerst naar een verzamelpunt.” Ook in opslagkosten scheelt het Dobbe Farms LLC behoorlijk wat. De rekensom pakt dus goed uit. Zo’n 5 containers met Utilysyskratten, ofwel zo’n 30.000 kratten, gaan op jaarbasis retour. Het bedrijf gebruikt ze nu voor het negende jaar en heeft de kosten al wel een tijdje

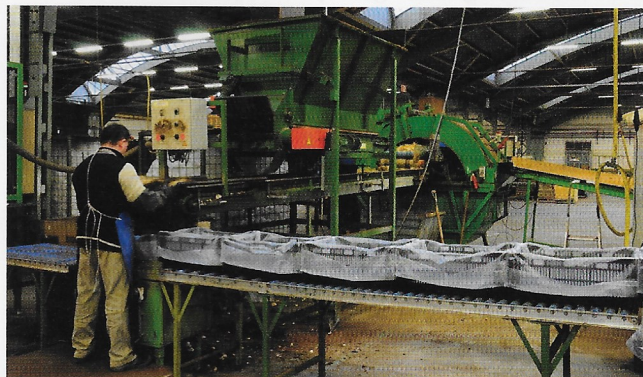
De Utilysyskrat neemt een vijfde van de ruimte in ten opzichte van een gewone zwarte krat.

terugverdiend. “We halen ze voor minder dan 1 euro terug naar Nederland en een gebruikte gewone leliekrat kost ongeveer 2 euro.” Eigenlijk zou Dobbe Farms LLC nog wel meer Utilysyskratten kunnen gebruiken, maar dat is nog in overweging omdat het areaal broei op het bedrijf nogal varieert. Dit houdt de beslissing tegen om er vooralsnog meer in te investeren. “Als je de kosten eruit wil halen, moet je toch minimaal 5 tot 6 jaar daarvoor een bepaalde afzet hebben.” De reden van de overstap naar Utilysyskratten is volgens Dobbe puur een economische afweging geweest.

DUURZAAMHEID BELANGRIJKER VINDEN

Overschakelen op retourfust is geen eenvoudige stap, weet De Mooij. “Een lelie-exporteur vriest de bollen vaak in voordat hij ze verkocht heeft. Dan is het niet logisch om voor bepaalde klanten wel en voor andere geen Utilysyskratten te gebruiken.” Toch komen er ieder jaar weer een paar nieuwe gebruikers bij. Nadelen als de investering vooraf, onzekerheid over het afzetkanaal en het op poten zetten van een goede fustadministratie- en -beheer voor retourkratten, spelen mee. Omdat de stichting over dat laatste best wat vragen krijgt, heeft ze onlangs een modelreglement voor retourfust opgesteld. De Mooij denkt dat exporteurs gaan overschakelen op retourkratten als afnemers er om gaan vragen. “Met de groei van de belangstelling voor het plastic probleem in landen in Europa en in de VS en Canada, zie ik het wel gebeuren dat meer broeiërs bij exporteurs om meermalig fust gaan vragen. Dat straks niet alleen geldt meer de reden is om over te stappen op herbruikbaar fust, maar dat ook een verminderde CO2-footprint meetelt. Een krat eenmalig gebruiken en die daarna in de shredder vermalen tot granulaat en vervolgens nieuwe kratten laten produceren, is namelijk niet duurzaam. Dat kost enorm veel energie en water.” De Mooij hoopt verder dat exporteurs steeds meer duurzaamheid als USP naar klanten gaan gebruiken. “Dat gebeurt nu nog te weinig, anders komen inklapbare retourkratten al snel als optie bovendien.”

Plastic zakken lilies vervangbaar?

De plastic zakken waar leliebollen bij export normaliter in gaan zijn van nieuw plastic gemaakt. Van den Bos Flowerbulbs en Beekenkamp Verpakkingen kijken in een proef of dit ook bio-afbreekbare zakken kunnen zijn. Jaarlijks verscheept Van den Bos wereldwijd ongeveer één miljoen kratten gevuld met deze plastic zakken. Arthur Sitee, Product Manager bij Beekenkamp Verpakkingen: “Er zijn broeiërs die de zakken netjes scheiden waarna deze worden verwerkt. Maar er zijn ook kwekers die de turf en de plastic zakken na gebruik verhakselen en over het land uitrijden. Zo komen er allemaal kleine stukjes plastic in het milieu.” Om die reden zijn de twee bedrijven vorig seizoen een proef gestart waarbij 500 kratten bollen zijn bewaard en verhandeld met bio-afbreekbare zakken. De uitkomsten van de proef zijn er volgens Van den Bos nog niet; er is nog te weinig data. Sitee verwacht dat als de uitkomsten goed zijn, er een vervolproef komt.

Beekenkamp Verpakkingen vindt dat geëxporteerde kratten zo veel mogelijk gerecycled moeten worden in het land van bestemming. Ideaal zou zijn als de kratten als fust kunnen dienen voor andere industrieën en zo weer terugkomen naar Nederland. “Bijvoorbeeld dat ze met avocado's uit Mexico terugkomen. Maar dit realiseren, is erg complex en ook dát moet weer economisch haalbaar zijn.”